

Beleid Maatschappelijk Verantwoord Beleggen

Stichting De Nationale Algemeen Pensioenfonds

Inhoud

1. Inleiding	2
2. Visie en overtuigingen maatschappelijk verantwoord beleggen	2
2.1 MVB visie	2
2.2 MVB overtuigingen	3
2.3 MVB ambitie	3
3. (Inter)nationale beleidskaders	4
3.1 Global Compact	4
3.2 OESO richtlijnen voor multinationale ondernemingen	5
3.3 IMVB convenant	5
3.4 Sanctiewet	5
3.5 Principles for Responsible Investments	5
3.6 Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR) en EU Taxonomie	6
4. ESG thema's	6
5. Beleidsdoelstellingen	7
5.1 ESG-risicobeheersing	7
5.2 Due diligence	8
5.3 Portefeuilledoelstellingen	9
6. MVB-instrumenten	10
6.1 Uitsluitingsbeleid	10
6.2 Betrokkenheidsbeleid	11
6.3 ESG-integratie	13
6.4 Impactbeleggen	14
7. Transparantie en verantwoording	14
8. Monitoring en evaluatie van beleid	15
8.1 Monitoring	15
8.2 Evaluatie	15
Bijlage 1	17
De tien principes van het Global Compact	17
Bijlage 2	18
Proces optionele uitbreiding MVB beleid	18

1. Inleiding

Dit document beschrijft het beleid van Pensioenfonds De Nationale APF (hierna: het fonds) op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB beleid). Daarbij houdt het fonds binnen het beleggingsbeleid rekening met duurzaamheidsfactoren, ook wel Environment, Social en Governance (ESG) factoren. Het beleid is een levend document en geldt voor de lange termijn. Concreet betekent dit dat in dit document ambities zijn uitgesproken waarbij nog niet alle ambities volledig gerealiseerd zijn. Waar dit het geval is, is dit expliciet toegelicht. Het beleid betreft de basis/het minimum MVB beleid voor alle kringen (met uitzondering van het in lijn brengen van de (aandelen)portefeuille met de CO2-reductiedoelstelling van het Akkoord van Parijs (2015). Daar geldt voor elke kring (middels het BO) een opt-in. Het MVB beleid per kring kan indien gewenst verder worden uitgebreid indien de belanghebbendenorganen namens de deelnemers aangeven dat zij een uitgebreider/diepgaander MVB beleid wensen (zie hiervoor het beschreven proces in Bijlage 2). Het Bestuur van De Nationale APF wil een Maatschappelijk Verantwoord Beleid voeren, waarin ook de BO's/de deelnemers zich kunnen herkennen. Het fonds vindt het belangrijk om breed draagvlak te creëren onder de deelnemers voor het gevoerde beleid. Een belangrijk onderdeel hiervan is de input die DNAPF krijgt uit de regelmatige overleggen met de BO's waarmee wordt getoetst of het MVB beleid gedragen wordt door de BO's (en of er eventueel extra wensen zijn) en het risicobeoordelingsonderzoek onder een selectie van de deelnemers van alle kringen, waarin MVB is meegenomen. Daarnaast biedt DNAPF transparantie aan de deelnemers ten aanzien van de uitvoering van het beleid op de website.

2. Visie en overtuigingen maatschappelijk verantwoord beleggen

2.1 MVB visie

Het pensioenfonds heeft de volgende 'investment belief' ten aanzien van MVB beleid:

“Zorg voor een financieel goede oude dag van onze deelnemers gaat hand in hand met de zorg voor een leefbare omgeving.

Het thema “Klimaat” is daarom een MVB thema dat extra aandacht zal krijgen in de beleggingsportefeuilles. Ook zullen de beleggingsportefeuilles in de toekomst door beleid in de breedte een steeds betere MVB score krijgen. Ondernemingen met een hoge score op dit vlak tonen op langere termijn een betere waardecreatie dan de overige ondernemingen. Bovendien draagt MVB bij aan transparantie op financiële markten en beheersing van tal van risico's. MVB vormt dan ook een belangrijk uitgangspunt voor het bestuur.“

DNAPF acht het om die reden in het belang van haar deelnemers om bij beleggingsbeslissingen rekening te houden met de gevolgen voor de maatschappij. Het fonds neemt bij het MVB-beleid de wettelijke eisen als startpunt, maar zet daarbovenop extra stappen, op basis van eigen overtuigingen, ambities en doelstellingen.

2.2 MVB overtuigingen

Het pensioenfonds hanteert onderstaande overtuigingen ten aanzien van het MVB-beleid en past deze zoveel mogelijk toe bij de vormgeving en implementatie van het beleid:

Overtuigingen

- Bij het voeren van het MVB-beleid speelt de maatschappelijke verantwoordelijkheid een belangrijke rol en wenst het fonds niet in ondernemingen te beleggen die naar de mening van het fonds maatschappelijk onwenselijk gedrag en/of ongewenste activiteiten laten zien. Op de korte termijn kunnen deze beleggingskeuzes leiden tot (beperkte) afwijkingen ten opzichte van de brede markt. Het fonds maakt deze keuzes weloverwogen, accepteert de eventuele beleggingsconsequenties en is hierover transparant naar de deelnemers.
- Het Bestuur heeft de sterke overtuiging dat ESG-integratie een vorm van beheer is die op de lange termijn positieve invloed heeft op het rendements- en risicoprofiel van de verschillende beleggingscategorieën. Deze overtuiging vormt dan ook belangrijke input voor vormgeving van de beleggingsportefeuilles.
- Het Bestuur beschouwt het behalen van financieel rendement als belangrijkste doelstelling, maar wel binnen de kaders van het Maatschappelijk Verantwoord Beleggen beleid. Specifieke impactbeleggingen moeten aan minimaal dezelfde rendement/risico vereisten voldoen als meer traditionele beleggingscategorieën.

2.3 MVB ambitie

De ontwikkelingen op het vlak van MVB gaan snel. Dit wordt enerzijds gedreven door wettelijke en maatschappelijke ontwikkelingen, anderzijds door innovatie in de markt voor beleggingsoplossingen. Het beleid is een levend document en geldt voor de lange termijn. Concreet betekent dit dat er ook ambities worden voorgesteld die niet op korte termijn gerealiseerd kunnen worden.

Het fonds wenst nadrukkelijk stappen te zetten om de duurzaamheidskenmerken van de beleggingsportefeuille te verbeteren. Bij de selectie van nieuwe beleggingsoplossingen vormen MVB-aspecten altijd integraal onderdeel van het besluitvormingsproces. Het Bestuur geeft duidelijke MVB-kaders mee bij de zoektocht naar nieuwe beleggingsoplossingen, naast de beoordeling op andere aspecten, waaronder kosten, rendementsverwachtingen en andere relevante criteria.

Het fonds streeft naar een beleggingsportefeuille die betere duurzaamheidskenmerken (tenminste op het gebied van Environment, Social en Governance) heeft dan de brede marktindex, binnen geldende financiële doelstellingen. Waar mogelijk zullen bij de herziening van de mandaatovereenkomsten daarom duurzaamheidsdoelstellingen worden meegegeven aan de aangestelde vermogensbeheerders. Hiermee wordt geborgd dat de uitkomsten van het portefeuillebeheer in lijn zijn met de MVB-ambities van het pensioenfonds. Waar het fonds belegt via beleggingsfondsen zijn deze doelstellingen onderdeel van het managersselectie- en evaluatieproces.

Het Bestuur heeft ervoor gekozen om als pensioenfonds te willen voldoen aan de Artikel 8 SFDR classificatie. Om deze reden worden bij voorkeur beleggingsoplossingen geselecteerd die een Artikel 8 of 9

SFDR classificatie hebben. Dit vormt onderdeel van het managersselectie- en evaluatieproces. Voor in de portefeuille opgenomen Artikel 6 producten zal op termijn worden onderzocht of vervanging door vergelijkbare Artikel 8 of 9 producten mogelijk is, binnen de randvoorwaarden van kosten, risico's en rendement. Bovendien heeft het Bestuur de voorkeur voor SRI fondsen (bij gelijke geschiktheid).

Daarnaast wil het fonds de invloed die het als belegger heeft, positief aanwenden. Dit zoveel mogelijk in samenwerkingsverband met andere marktpartijen, zoals de fiduciair adviseur en de aangestelde vermogensbeheerders. Het fonds onderschrijft de OESO richtlijnen voor multinationale ondernemingen en committeert zich aan de UN Guiding Principles on Business and Human Rights (UNGP's). Van externe dienstverleners, zoals de fiduciair beheerder en vermogensbeheerders, wordt verwacht dat zij handelen in lijn met de OESO en UNGP's richtlijnen.

Bij vermogensbeheerders die beleggingsfondsen beheren, wordt dit meegenomen in de selectie van fondsen.

Ten slotte heeft het fonds zich gecommitteerd aan het Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen convenant (IMVB-convenant) dat is afgesloten tussen overheid, NGO's en de pensioensector. In lijn hiermee hanteert het fonds o.a. de OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen en de UN Guiding Principles on Business and Human Rights (UNGP's) als uitgangspunten in het MVB-beleid.

3. (Inter)nationale beleidskaders

Voor beoordeling van maatschappelijk wenselijk en onwenselijk ondernemingsgedrag vormen de principes van het UN Global Compact (2000), de OESO richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen (OESO richtlijnen) en de UN Guiding Principles on Business and Human Rights (UNGP's) het toetsingsraamwerk. Daarnaast hanteert het fonds de Nederlandse Sanctiewetgeving (1977) voor beoordeling van onacceptabel gedrag van staten en moeten de vermogensbeheerders en fiduciair beheerder de UN Principles for Responsible Investment (PRI) hebben ondertekend. Ook moet DNAPF aan de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR) voldoen.

3.1 Global Compact

Het Global Compact is een niet-bindend pact van de Verenigde Naties om bedrijven wereldwijd aan te moedigen een duurzaam en sociaal verantwoord beleid te voeren en verslag uit te brengen over de uitvoering ervan. Het Global Compact heeft betrekking op de volgende vier hoofdthema's:

1. Mensenrechten
2. Arbeidsnormen
3. Milieu
4. Anti-corruptie

Het Global Compact bestaat uit tien breed geaccepteerde principes (Bijlage 1). Deze principes vinden hun oorsprong in internationale verdragen zoals de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, principes van de International Labour Organisation (ILO), de Rio verklaring inzake milieu en ontwikkeling en VN conventie tegen corruptie. Het Global Compact verlangt van bedrijven dat zij binnen hun eigen

invloedsfeer kernwaarden op het gebied van mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anti-corruptie omarmen, ondersteunen en uitoefenen.

3.2 OESO richtlijnen voor multinationale ondernemingen

De OESO richtlijnen onderscheiden naast de vier genoemde thema's van Global Compact ook nog de volgende thema's:

1. Consumentenbelangen
2. Wetenschap en technologie
3. Mededinging
4. Belastingen

De UNGP's vormen een nadere uitwerking van de wijze waarop het thema mensenrechten door staten en multinationale ondernemingen verder in beleid en proces dient worden geborgd.

3.3 IMVB convenant

De Nederlandse overheid heeft de OESO-richtlijnen met betrekking tot internationaal maatschappelijk verantwoord beleggen ondertekend. Om dit tot uitvoer te brengen, heeft de overheid ervoor gekozen om via convenanten per sector deze richtlijnen te laten invullen. DNAPF heeft het convenant ondertekend en neemt deel aan het 'brede spoor'. Dit betekent onder andere dat het fonds de beleggingsportefeuille zal screenen op schenders van de OESO-richtlijnen, waarna de resultaten kunnen worden gebruikt in verdere beleidsvorming.

3.4 Sanctiewet

Het toetsingsraamwerk voor het gedrag van staten wordt gevormd door de Nederlandse sanctiewet (1977) die specifieke verplichtingen geeft aan pensioenfondsen waar het gaat om het naleven van sanctiemaatregelen. Sanctiemaatregelen worden ingezet als reactie op schendingen van het internationale recht of van mensenrechten door regimes die rechtstatelijke en democratische beginselen niet eerbiedigen. De door ons aangestelde vermogensbeheerders dienen te waarborgen dat zij niet beleggen in staatsobligaties uitgegeven door landen waartegen een wapenembargo is uitgevaardigd, of in staatsbedrijven van landen waartegen internationale sancties zijn uitgevaardigd. De Nederlandse Sanctiewet kijkt naar zowel de EU Sanctielijsten als ook de VN Sanctielijsten.

3.5 Principles for Responsible Investments

De Nationale APF selecteert vermogensbeheerders die de Principles for Responsible Investments (PRI) hebben ondertekend.

Met deze ondertekening wordt toegezegd:

- bij beleggingsbeginselen rekening te houden met ESG;
- te streven naar openheid over ESG; - actief aandeelhouderschap;
- de acceptatie en invoering van UNPRI in de financiële sector te bevorderen en hiervoor samen te werken met elkaar;
- Verslag uit te brengen over de vorderingen op het gebied van ESG.

3.6 Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR) en EU Taxonomie

Via het EU Action Plan on Sustainable Finance stuurt de Europese Unie aan op verhoogde transparantie en ontwikkeling van uniforme standaarden ten aanzien van duurzaamheid. Binnen het plan is de Sustainable Finance Disclosure Verordening (SFDR) en de EU Taxonomy Verordening hierbij gericht op transparantie van aanbieders en adviseurs van financiële producten, zoals beleggingsfondsen, maar ook pensioenfondsen.

Op grond van de SFDR moeten pensioenfondsen rapporteren over hoe ze omgaan met de belangrijkste ongunstige effecten van de beleggingsbeslissingen op mens, milieu en samenleving.

Dit doen wij via de 'Verklaring ongunstige effecten' op de website en een jaarlijks overzicht van deze effecten (voor het eerst in de loop van 2023 over het kalenderjaar 2022). Daarnaast moet er door middel van een voorgeschreven productclassificatie aangegeven worden in welke mate in de pensioenregeling rekening wordt gehouden met duurzaamheidsaspecten. In termen van SFDR classificeert het fonds de pensioenregelingen als een artikel 8 product, waarmee wordt aangegeven dat het fonds duurzame kenmerken promoot. Dit betekent dat wij met onze beleggingen rekening houden met duurzaamheid.

De EU Taxonomie is een raamwerk aan de hand waarvan wordt beoordeeld of economische activiteiten bijdragen aan de EU Taxonomy milieudoelstellingen. Per 2023 dienen pensioenfondsen aan te geven in hoeverre zij bijdragen aan de 6 ecologische thema's. Het pensioenfonds kan gedeeltelijk beleggen in duurzame beleggingen zoals gedefinieerd in artikel 2(17) SFDR en kan onder meer beleggen in bedrijven waarvan de economische activiteiten bijdragen aan (één of meerdere) van de zes EU Taxonomy milieudoelstellingen. We streven daarbij niet één specifieke milieudoelstelling na en kunnen ook beleggen in bedrijven die bijdragen aan andere milieu- of sociale doelstellingen.

Daarnaast mogen dergelijke beleggingen "geen ernstige afbreuk doen" aan de zes EU Taxonomy milieudoelstellingen. Het beginsel "geen ernstige afbreuk doen" is alleen van toepassing op de beleggingen van het pensioenfonds die rekening houden met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten. De resterende beleggingen van het pensioenfonds houden geen rekening met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten.

Het pensioenfonds rapporteert volgens de eisen die vanuit SFDR wetgeving worden gesteld door het publiceren van duurzaamheidsinformatie en pre-contractuele documenten op de website en de periodieke rapportage (voor het eerst in het jaarverslag 2022). Hiertoe wordt een aanvullende dienst van de fiduciair afgenomen waarbij de benodigde data worden verkregen en aan rapportage eisen kan worden voldaan.

Er is geen sprake van integratie van ESG-risico's in het beloningsbeleid van het bestuur van het pensioenfonds.

4. ESG thema's

Het aantal thema's waarop het MVB-beleid van toepassing kan zijn is groot, daarom kiest het fonds ervoor binnen het beleid extra nadruk te leggen op een aantal maatschappelijke (ESG) thema's. Deze thema's sluiten aan bij aandachtgebieden van internationale normenkaders zoals het VN Global Compact, hoog-risico sectoren volgens uit ESG materialiteits-analyses (IMVB) de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's) van de VN en de speerpunten van de toezichthouder.

Aan de hand van bovenstaande invalshoeken heeft het fonds bepaald dat onderstaande thema's centraal worden gesteld in de uitvoering van het beleid:

- **Klimaatverandering:** ondernemingen en landen die oplossingen bieden of risico's lopen in relatie tot klimaatverandering of kansen benutten als gevolg van klimaatverandering;
- **Mensenrechten:** ondernemingen die mensenrechten-principes van Global Compact & OESO-richtlijnen schenden;
- **Arbeidsnormen:** ondernemingen die arbeidsnormen-principes van Global Compact & OESO-richtlijnen schenden;
- **Milieu:** ondernemingen die milieunormen van Global Compact & OESO-richtlijnen schenden;
- **Anti-corruptie:** ondernemingen die anti-corruptienormen van Global Compact & OESO-richtlijnen schenden

Door extra nadruk te leggen op deze thema's sluit het beleid aan bij de belangrijkste ESG-risico's die door het Bestuur worden onderkend en de eisen die voortvloeien uit de wettelijke kaders. Hiermee wordt tevens in lijn met het IMVB convenant gehandeld.

De periodieke screening van de portefeuille op ESG-risico's (zie hierna) kan aanleiding zijn om de gekozen thema's te herijken of nader in te vullen.

5. Beleidsdoelstellingen

Wij streven de volgende doelstellingen na met de uitvoering van ons MVB-beleid.

5.1 ESG-risicobeheersing

Het fonds streeft via het MVB-beleid naar ESG-risicobeheersing door toepassing van een selectiebeleid waarin MVB-aspecten zijn geïntegreerd. Onderdeel van de manager due diligence is een aparte MVB vragenlijst. Het MVB beleid van de vermogensbeheerders wordt vervolgens meegenomen in de beoordeling/score van de vermogensbeheerders. Daarbij verlangen wij dat de aangestelde vermogensbeheerders:

- de Principles for Responsible Investing (PRI) hebben ondertekend¹;
- handelen conform internationale normen (zoals OESO richtlijnen en UN Guiding Principles)
- een uitsluitingsbeleid hanteren dat vergelijkbaar is aan dat van DNAPF;
- een stem- en engagementbeleid toepassen en hierover rapporteren;
- ESG-factoren integreren in het beleggingsproces.

De MVB aspecten worden vanuit twee invalshoeken beoordeeld. De mate waarin de vermogensbeheerder in staat is MVB aspecten in het portefeuillebeheer toe te passen en de mate waarin de

¹ Door de manager zelf, dan wel het moederbedrijf. Bij niet-beursgenoteerd onroerend goed wordt er naar GRESB gekeken in plaats van PRI. GRESB is meer geschikt voor niet-beursgenoteerd onroerend goed dan de UN PRI.

vermogensbeheerder zelf als onderneming maatschappelijk verantwoord opereert. Voor beide invalshoeken wordt een ESG scorecard opgesteld.

Het fonds monitort jaarlijks alle aangestelde managers op bovenstaande eisen. Dit wordt voor alle beleggingscategorieën gedaan.

Daarnaast wordt in de selectie en monitoring rekening gehouden met de mate waarin de vermogensbeheerder inzicht verschaft in:

- Voortgang in ontwikkeling van ESG beleid;
- Gebruikte methodologie voor identificatie van ESG risico;
- Wijze waarop negatieve effecten zijn geprioriteerd en actiefaandeelhouderschap wordt ingezet om negatieve effecten te adresseren.

5.2 Due diligence

Onderzoek

De ondernemingen die zich de beleggingsportefeuille bevinden worden jaarlijks getoetst aan OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen en de UN Guiding Principles on Business and Human Rights (UNGPs). Deze toetsing vindt plaats op basis van alle beleggingen in aandelen en obligaties van de ondernemingen die zich (direct of indirect) in de portefeuille bevinden.

Met deze screening identificeert het fonds (potentiële) negatieve impacts op samenleving en milieu. Daarbij prioriteren wij de meest ernstige negatieve impacts ten minste op basis van: *ernst, schaal en onomkeerbaarheid*. Hiervoor maakt het fonds gebruik van een classificatiesysteem voor veroorzaakte negatieve impact (0 t/m 5), waarbij de meest negatieve impact (categorie 4 en 5) nader wordt betrokken in het onderzoek.

Voor het due diligence onderzoek rond negatieve impact, dat wordt uitgevoerd door de fiduciair adviseur, wordt gebruik gemaakt van analyses van gespecialiseerde dienstverlener Sustainalytics. Het fonds ziet erop toe dat het deze due diligence screening ten minste jaarlijks van de fiduciair adviseur ontvangt. Het fonds rapporteert vervolgens over het due diligence onderzoek middels het MVB jaarverslag op de website.

Het pensioenfonds verankert het due diligence onderzoek in de Bestuurlijke cyclus door de uitkomsten van het onderzoek ten minste jaarlijks in de Beleggingsadviescommissie (BAC) en het Bestuur te evalueren. Hierbij toetst het fonds of de bestaande beleidsuitgangspunten en normstelling ten aanzien van schendingen in de portefeuille nog volstaan. Hierbij gaat speciale aandacht uit naar de effectiviteit van de ingezette beleidsopties van dialoog met de manager over borging van de richtlijnen. Het fonds stelt op deze wijze jaarlijks vast of de toegepaste beleidsopties voldoende effectief zijn en stuurt bij waar nodig. Ten aanzien van dialoog met managers gaat speciale aandacht uit naar de bijdrage die het beleid levert aan verbeterde herstel- en verhaalmogelijkheden van negatieve impact voor gedupeerden. Op deze manier beheerst het fonds de risico's voortvloeiend uit ESG-kenmerken en stuurt bij wanneer nodig. Voor alle beleggingscategorieën vindt ESG risicoanalyse plaats, ook wanneer dit niet mogelijk is o.b.v. van schenders van OESO richtlijnen wegens het ontbreken van data hierover. Dit is bijvoorbeeld het geval voor onroerend goed en staatsobligaties.

Voortgang

Het fonds participeert in een normatief engagementprogramma van Sustainalytics, waarbij de dialoog wordt aangegaan met bedrijven die zich schuldig maken aan ernstige schendingen van internationale normen, zoals de OESO richtlijnen en de UN Global Compact Principles. Het doel van de dialoog is lange termijn waardecreatie middels het opheffen van de bestaande schending, het herstellen van de schade en het voorkomen van toekomstige gelijksoortige schendingen. Over de voortgang van deze gesprekken ontvangen wij elk kwartaal een rapportage. Onvoldoende voortgang binnen het engagementprogramma kan ertoe leiden dat bedrijven worden uitgesloten zoals beschreven in het uitsluitingsbeleid. Dit programma vindt plaats in aanvulling op dialogen die externe vermogensbeheerders voeren. In aanvulling hierop participeert het fonds in thematisch engagement programma's

De hoofdpunten van het due diligence onderzoek en voortgang middels het engagement programma worden weergegeven in het MVB jaarverslag op de website.

5.3 Portefeuilledoelstellingen

Het fonds wenst het MVB- beleid op gebalanceerde wijze verder te ontwikkelen, met oog voor de drie ESG-pijlers, te weten milieu/klimaat, sociale verhoudingen en ondernemingsbestuur. Dat betekent dat op elke pijler blijvend voldoende aandacht moet worden gelegd.

Wel ziet het Bestuur dat klimaatuitdagingen waar de maatschappij voor staat urgent zijn, vanwege de beperkte tijdspanne waarin actie kan worden ondernomen ter mitigatie van deze problematiek. Ook ziet het Bestuur klimaatverandering als het duurzaamheidsrisico met de meeste impact in financiële termen. Daarom geeft het fonds dit specifieke thema een hoge prioriteit en heeft het fonds de ambitie een bijdrage te leveren aan de reductie van de mondiale CO₂-uitstoot. Het fonds heeft de ambitie om voor de aandelenportefeuille een kwantitatieve CO₂-reductiedoelstelling te hanteren in lijn met het Akkoord van Parijs (2015), bij voorkeur door gebruik te maken van een specifieke benchmark. De resultaten van deze keuze worden tenminste ook afgezet tegen de brede markt. Dit beleid kan naar andere beleggingscategorieën worden uitgebreid op het moment dat hiervoor voldoende data en methodieken beschikbaar zijn. Ten aanzien van het in lijn brengen van de (aandelen)portefeuille met de CO₂-reductiedoelstelling van het Akkoord van Parijs (2015) geldt voor elke kring een opt-in (keuzemogelijkheid van het BO). Aanvullend op bovenstaande wenst het fonds een bijdrage te leveren aan de financiering van de klimaattransitie via beleggingen in Groene Obligaties (Green Bonds).

De aandacht voor de andere twee pijlers (sociale verhoudingen en ondernemingsbestuur) komt tot uitdrukking in de ambitie om op deze factoren, voor de portefeuille als geheel, een betere score te realiseren dan de brede markt. Daarnaast zal ook in het betrokkenheidsbeleid specifiek aandacht worden gegeven aan deze pijlers. Gericht op deze twee pijlers participeert het fonds in twee thematische engagement programma's die gericht zijn op de thema's "Moderne Slavernij" en "Bestuur voor de toekomst". Deze programma's zijn erop gericht de dialoog aan te gaan met bedrijven met als doel verbetering te bewerkstelligen op vooraf bepaalde onderdelen.

Het fonds streeft ernaar de beleggingsportefeuille voor een zo groot mogelijk deel uit 'artikel 8 of 9 classificaties' te laten bestaan. Hiertoe meet het fonds door de tijd heen, met als doel een positieve trend te

realiseren. Dit zal het fonds gaan doen door met de beheerders van artikel 6 fondsen en mandaten in dialoog treden over de mogelijkheden om deze producten/oplossingen te verduurzamen of te vervangen, binnen de randvoorwaarden van kosten, risico's en rendement. Het fonds realiseert zich, dat dit niet in alle gevallen op korte termijn zal worden bereikt.

Onroerend Goed

Onroerend Goed vergt bijzondere aandacht gezien de specifieke karakteristieken van de categorie. Ten aanzien van duurzaamheid kijken wij naar de GRESB score. GRESB is een onafhankelijke, wetenschappelijke benchmark die het duurzaamheidsbeleid van vastgoedfondsen en –portefeuilles wereldwijd beoordeelt. De Nationale APF belegt alleen in onroerend goed fondsen die aan GRESB rapporteren en een bovengemiddelde GRESB score (nu wereldwijd gemiddelde 72) behalen in het jaarlijkse Global Real Estate Sustainability Benchmark (GRESB) onderzoek.

6. MVB-instrumenten

Bij de selectie van nieuwe beleggingsoplossingen vormen MVB-aspecten altijd een belangrijk criterium, waarbij wordt beoordeeld op welke wijze deze bijdragen aan de MVB-doelstellingen van DNAPF. Deze beoordeling ten aanzien van MVB wordt meegewogen met andere aspecten, zoals kosten, rendementsverwachtingen en andere relevante criteria. Bij de invulling van een beleggingscategorie via beleggingsfondsen kan het zijn dat de beschikbare fondsopties niet 100% aansluiten bij de uitgangspunten en doelstellingen van het MVB-beleid. In dat geval zal het fonds de oplossing kiezen die dicht hierop aansluit.

Voor de implementatie van het MVB-beleid zet het fonds de volgende instrumenten in:

1. **Uitsluitingsbeleid.** Hiermee borgt DNAPF de normatieve ondergrens en ESG-risico's;
2. **Betrokkenheidsbeleid.** DNAPF selecteert uitsluitend beleggingsfondsen die aantoonbaar een engagement- en stembeleid voeren en hierover rapporteren. Aanvullend voert het fonds een eigen betrokkenheidsbeleid als overlay over de kringportefeuilles. Dit heeft betrekking op zowel beleggingsfondsen als eventuele mandaten.
3. **ESG-integratie.** Het fonds zal ESG-beleggingsoplossingen kiezen waarbij duurzaamheidsaspecten zijn geïntegreerd in de beleggingsbeslissing als het past binnen de risico-rendementseisen. Het fonds zet ESG-integratie in om beleggingsrisico's te beheersen en kansen te benutten.
4. **Impactbeleggen.** Het fonds heeft de ambitie om binnen traditionele beleggingscategorieën, beleggingsoplossingen te selecteren die naast een financieel rendement ook positief bijdragen aan de door het fonds gekozen thema's.

6.1 Uitsluitingsbeleid

Het fonds zet een uitsluitingsbeleid in om maatschappelijk onwenselijk gedrag of maatschappelijk onwenselijke producten uit de beleggingsportefeuille te weren. Het beleid is van toepassing op alle beleggingscategorieën. Omdat het fonds voornamelijk belegt in beleggingsfondsen is een eigen uitsluitingsbeleid

niet altijd toepasbaar op deze beleggingen, maar beoordelen wij bij de selectie van nieuwe beleggingsfondsen in welke mate het toegepaste uitsluitingsbeleid overeenkomt met onze wensen. Indien er belegd wordt in mandaten wordt de actuele DNAPF-uitsluitingslijst, die is opgesteld in samenwerking met de fiduciair en mede op basis van analyses van Sustainalytics tot stand is gekomen, onderdeel van het vermogensbeheercontract (IMA of AMA).

Wij sluiten uit op basis van de volgende criteria:

- Ondernemingen die op structurele en grove wijze mensenrechten, arbeidsnormen, milieunormen en anti-corruptienormen schenden;
- Ondernemingen die betrokken zijn bij de productie van controversiële wapens, waaronder clustermunities, anti-persoonsmijnen, chemische-, biologische- en nucleaire wapens;
- Ondernemingen die betrokken zijn bij wapenhandel met entiteiten waarvoor een VN-Veiligheidsraad en/of EU wapenembargo geldt;
- Landen waartegen de VN-Veiligheidsraad en/of de EU een wapenembargo heeft uitgevaardigd omdat in die landen sprake is van ernstige en systematische schendingen van mensenrechten;
- Landen waarvoor een Freedom House score van 20 of lager geldt. Dit is een breed geaccepteerde index, waarbij jaarlijks een groot aantal landen wordt gescoord op politieke rechten en burgerlijke vrijheden. De methodologie van het onderzoek is zoveel mogelijk in lijn gebracht met de thema's van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens. De score loopt van 1-100. Een score van 20 of lager is een indicator dat de politieke rechten en burgerlijke vrijheden in het land slecht worden beschermd;
- Ondernemingen die betrokken zijn bij de productie van tabaksproducten (daar deze sector al jaren lang systematisch gezondheid ondermijnt);
- Ondernemingen die een belangrijk deel van de omzet (>20%) halen uit de delving van thermische kolen;
- Ondernemingen die na (pogingen tot) engagement onvoldoende gedragsverandering laten zien.

Per kring kan bepaald worden of het wenselijk is om ook andere uitsluitingscriteria toe te passen.

Het fonds realiseert zich dat deze beleggingskeuzes op korte termijn kunnen leiden tot (beperkte) afwijkingen ten opzichte van de brede markt. Het fonds maakt deze keuzes weloverwogen, accepteert de eventuele beleggingsconsequenties en hierover transparant naar de deelnemers.

6.2 Betrokkenheidsbeleid

DNAPF wil de invloed die het als belegger heeft positief aanwenden. Dit doen wij enerzijds door het aangaan van dialoog met ondernemingen waarin we beleggen (dit betreffen zowel de ondernemingen in de aandelenportefeuilles als de ondernemingen in de bedrijfsobligatieportefeuilles), dit noemen we engagement. Anderzijds doen we dit door het stemmen van de aandeelhoudersrechten tijdens aandeelhoudersvergaderingen. Wij doen jaarlijks op onze website verslag van de uitvoering van dit beleid. Wettelijk zijn we verplicht om ons betrokkenheidsbeleid vast te leggen en te publiceren. De Europese regelgeving hierover (SRDII) is in 2019 vastgelegd in Nederlandse wetgeving, waarvan de Wet Financieel Toezicht 5:87c en 5:87d voor ons het meest relevant zijn.

Engagementbeleid (beleggingsfondsen en mandaten)

Voor het voeren van een dialoog met ondernemingen maken wij gebruik van de diensten van de fiduciair en Sustainalytics. Zo nemen wij namens alle Kringen deel aan een breed normatieve dialoogprogramma. Binnen dit programma gaat Sustainalytics de dialoog aan met bedrijven die zich schuldig maken aan ernstige schendingen van internationale normen, zoals de OESO richtlijnen en de UN Global Compact Principles. Het doel van de dialoog is lange termijn waardecreatie middels het opheffen van de bestaande schending, het herstellen van de schade en het voorkomen van toekomstige gelijksoortige schendingen. Over de voortgang van deze gesprekken ontvangen wij elk kwartaal een rapportage. We monitoren het beleid en evalueren dit periodiek. Bij onvoldoende gedragsverandering kan worden overgegaan tot het uitsluiten van ondernemingen. Het Bestuur maakt hierbij gebruik van de uitsluitingslijst van Sustainalytics daar zij voor DNAPF de dialoog aangaan.

Daarnaast neemt het fonds deel aan één of meerdere thematische engagementprogramma's, waarbij Sustainalytics een meerjarig (ca. 3 jaar) dialoog met een aantal bedrijven voert rond een bepaald thema op basis van vooraf gestelde doelen/mijlpalen. Deze thema's hebben vaak raakvlakken met sociale en/of maatschappelijke problemen en uitdagingen. Hiermee geeft het fonds nader invulling aan de wens om ook ten aanzien van S en G een positieve bijdrage te leveren. Halfjaarlijkse ontvangen wij een rapportage over de voortgang en dit onderwerp is tevens onderdeel van het MVB jaarverslag.

Stembeleid: beleggen via mandaten

Voor zover aandelenbeleggingen plaatsvinden via separate mandaten beheerd door vermogensbeheerders, wordt door het fonds gestemd. In dat geval zijn wij juridisch eigenaar van deze aandelen in de portefeuille en stemmen op deze aandelen in het kader van actief aandeelhouderschap gericht op langetermijn-waardecreatie. Hierbij worden we geadviseerd door onze fiduciair adviseur². We volgen het stemadvies van de fiduciair, maar het kan voorkomen dat DNAPF op sommige dossiers een eigen stembeleid wil volgen. Het stembeleid richt zich grotendeels op thema's rondom goed bestuur (governance), waaronder de benoeming van bestuurders, beloningsbeleid, fusies & overnames, uitgifte van nieuw aandelenkapitaal en goedkeuring van jaarrekening. Binnen deze thema's wordt nadruk gelegd op onafhankelijk en diversiteit van bestuur. Daarnaast is er in toenemende mate de mogelijkheid om over (elementen) van het duurzaamheidsbeleid van de onderneming te stemmen. Veelal betreft dit agendapunten die door andere aandeelhouders zijn ingebracht en zich richten op sociale, milieu-, of klimaatthema's. Het fonds heeft dan ook extra aandacht voor deze categorie agendapunten, specifiek op klimaatverandering en belangrijke thema's zoals mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en corruptie. Om langetermijn-waardecreatie te bevorderen is het stembeleid zo veel als mogelijk in lijn met lokale en internationale Corporate Governance codes / Stewardship Codes. Een gedetailleerde beschrijving van het stembeleid per thema is terug te vinden op de website van de fiduciair. DNAPF zal het beleid van de fiduciair monitoren en periodiek evalueren door middel van rapportage van de fiduciair over de uitgebrachte stemmen. Wanneer hier aanleiding voor is kan een eigen stembeleid worden gedefinieerd. Hoe er precies door ons tot en met 2022 is

² De fiduciair heeft een Proxy Voting Committee (PVC) dat verantwoordelijk is voor uitvoering van het stembeleid en hiervoor gebruik maakt van de stemadviezen en diensten van een externe proxy voting dienstverlener (ISS).

gestemd kan per onderneming/agendapunt worden gevonden op onze website. Jaarlijks wordt in het MVB jaarverslag gerapporteerd over de uitgebrachte stemmen.

Stem- en engagementbeleid: beleggen via beleggingsfondsen

Voor het aandelenvermogen dat is belegd in beleggingsfondsen en wordt beheerd door gespecialiseerde vermogensbeheerders, wordt niet door het fonds (i.c. DNAPF) zelf gestemd. Omdat wij participant zijn in het beleggingsfonds en geen juridisch eigenaar van de aandelen die het beleggingsfonds aanhoudt, kunnen wij hierbij geen eigen stembeleid toepassen. Het stembeleid van de vermogensbeheerder is dan ook van toepassing op onze aandelenbeleggingen. De vermogensbeheerders rapporteren hierover. Ook voeren de vermogensbeheerders zelf een dialoog met ondernemingen waarin het fonds belegt wanneer daar aanleiding toe is en rapporteren hierover. Dit is in aanvulling op het engagementbeleid dat door ons wordt gevoerd met behulp van de diensten van de fiduciair en Sustainalytics. Bij de selectie (en monitoring/evaluatie) van de beleggingsfondsen wordt aandacht besteed aan het stem- en engagement beleid van de vermogensbeheerders. Dit mag niet te veel afwijken van ons eigen beleid.

Op onze website is een link geplaatst naar het betrokkenheidsbeleid en de rapportages van de door ons aangestelde aandelenbeheerders.

Onze contracten met vermogensbeheerders

Wij hebben beleggingsfondsen en mandaten geselecteerd met behulp van onze managersselectie specialist³, dan wel overgenomen van pensioenfondsen die het beheer in handen van DNAPF hebben gegeven. De fondsen en mandaten passen bij de lange termijn uitgangspunten van ons beleggingsbeleid. Dit uit zich onder andere in de beleggingsdoelstellingen en benchmarks van de beleggingsfondsen en mandaten. Wij houden bij de selectie van (nieuwe) beleggingsfondsen en mandaten integraal rekening met de wijze waarop de beheerder financiële en niet-financiële (ESG) prestaties en risico's meeneemt, en hoe het stem- en dialoogbeleid is ingevuld. Dit is bij beleggingsfondsen vaak onderdeel van de prospectus en/of maatschappelijk verantwoord beleggen beleid van het beleggingsfonds. Bij mandaten kunnen hier separate afspraken over worden gemaakt als onderdeel van de overeenkomst met de vermogensbeheerder. De door ons aangestelde beheerders evalueren wij formeel eens in de drie jaar, met behulp van onze managersselectie en evaluatie specialist. Hierbij beoordelen wij de behaalde rendementen (absoluut en ten opzichte van de benchmark), het risicomanagement, het maatschappelijk verantwoord beleggen beleid, de kosten, de beleggingsstijl en andere relevante factoren. Ieder kwartaal ontvangen wij van onze managersselectie en evaluatie specialist een rapportage per beleggingsfonds/mandaat. Indien er op basis van actuele tussentijdse ontwikkelingen bij de vermogensbeheerder aanleiding is voor tussentijdse evaluatie zullen wij dit doen. De afspraken/contracten met de beheerders om te beleggen middels een bepaald beleggingsfonds/mandaat hebben een onbepaalde looptijd. De afspraken/contracten kunnen te allen tijde met inachtneming van de overeengekomen termijn worden opgezegd.

6.3 ESG-integratie

DNAPF benadert maatschappelijk verantwoord beleggen als een integraal onderdeel van het beleggingsproces. Dat betekent dat verantwoord beleggen wordt meegewogen in elke beleggingsbeslissing, in

³ Tevens manager monitoring en evaluatie specialist

samenhang met (verwacht) rendement, risico en kosten. Het fonds heeft de overtuiging dat ESG-integratie op de lange termijn invloed kan hebben op het rendements- en risicoprofiel van de verschillende beleggingscategorieën. Het fonds bedoelt met lange termijnwaardecreatie dat duurzaamheidskenmerken van een onderneming mogelijk een goede voorspeller zijn voor de toekomstbestendigheid van het bedrijfsmodel, de winstgevendheid en de wijze waarop de onderneming in staat is om goed personeel aan te trekken en goede relaties met stakeholders te onderhouden. Daarmee kunnen ze relevant zijn om in de beleggingsprocessen te betrekken.

De beleggingscategorieën

DNAPF beoordeelt de toegevoegde waarde van ESG-integratie per beleggingscategorie. Deze beoordeling maakt deel uit van de 'Investment Case' die per categorie wordt gemaakt. In de Investment Case wordt ook vastgelegd, op welke wijze de ESG-integratie kan worden geïmplementeerd. Dit kan door de keuze van een specifieke (ESG) benchmark of via het managerselectiebeleid. Aandelen, obligaties (vnl. bedrijfsobligaties) en vastgoed zijn beleggingscategorieën waarvan het fonds de toegevoegde waarde van ESG-integratie ziet en waarbij dit via het selectiebeleid is toegepast.

Voor toekomstige beleggingskeuzes wenst het fonds expliciete ESG-portefeuilledoelstellingen mee te geven aan de vermogensbeheerders, om zo risico's te beheersen en kansen te benutten.

6.4 Impactbeleggen

Als pensioenfonds financieren wij bedrijfsactiviteiten, waarmee wij een financieel rendement willen realiseren bij een acceptabel risico. Daarbij hebben we de ambitie om beleggingsoplossingen te selecteren die naast een financieel rendement ook positief bijdragen aan de door het fonds gekozen thema's. Dergelijke 'impactbeleggingen' moeten aan minimaal dezelfde rendement/risico vereisten voldoen als meer traditionele beleggingscategorieën.

DNAPF heeft besloten om in de beleggingsrichtlijnen op te nemen dat een deel van de obligatieportefeuille om wordt gezet in 'groene obligaties'. Dit zijn obligaties waarvan de opbrengst wordt gebruikt om energie-efficiency te verhogen, de energietransitie te financieren of bij te dragen aan projecten benodigd voor noodzakelijke aanpassing aan klimaatverandering. Deze obligaties hebben dezelfde financiële kenmerken als reguliere obligaties maar realiseren real-life impact. Hiermee draagt het fonds bij aan de financiering van de benodigde klimaattransitie. Dit is op twee manieren vormgegeven. In de matchingportefeuille van kringen met een LDI mandaat kunnen reguliere staatsobligaties door de LDI beheerder worden vervangen voor groene obligaties indien het verwacht rendement na transactiekosten vergelijkbaar is (yield verschil in een range van ca 5 bps). Dit betekent ook dat bij herinvestering, groene obligaties de voorkeur hebben boven niet-groene obligaties indien het verwacht rendement vergelijkbaar is. Daarnaast heeft het fonds besloten om een belang op te gaan bouwen van 40% van de totale Investment grade bedrijfsobligatie allocatie per kring naar groene bedrijfsobligaties.

7. Transparantie en verantwoording

Wij leggen verantwoording af over de implementatie en uitvoering van ons beleid aan onze deelnemers en andere stakeholders. Dit doen we door ten minste één keer per jaar op onze website een verslag te publiceren met daarin (onder andere):

- De uitvoering en resultaten van ons stem- en engagementbeleid
- De ESG-risico's en -kenmerken van beleggingsportefeuille (per kring)

- De maatschappelijke impact van de beleggingen
- Het uitsluitingsbeleid

Nieuwe deelnemers worden in de startbrief verwezen naar de website voor informatie over maatschappelijk verantwoord beleggen.

8. Monitoring en evaluatie van beleid

De BAC en het Bestuur monitoren de uitvoering van het eigen MVB-beleid en dat van de aangestelde vermogensbeheerders minimaal jaarlijks en evalueert het eigen MVB-beleid ten minste eens in de drie jaar, maar vaker wanneer hiertoe eerder aanleiding is.

8.1 Monitoring

Het fonds monitort de aangestelde vermogensbeheerders en de wijze waarop zij het MVB-beleid uitvoeren. Onze fiduciair adviseur en onze managerselectie en evaluatie specialist spelen hierin een faciliterende rol. Om een goed monitoringsproces mogelijk te maken vraagt het fonds van de aangestelde vermogensbeheerders ten minste jaarlijks een rapportage over de uitvoering van het MVB-beleid. Hierin moet minimaal een toelichting worden gegeven op:

- De uitgesloten ondernemingen/landen;
- Het engagementprogramma/stembeleid: ondernemingen, doelstellingen, voortgang, resultaten en vervolg beslissingen;
- De wijze waarop ESG-informatie wordt geïntegreerd in het beleggingsproces.

Deze uitvraag resulteert in een ESG scorecard per manager en per strategie.

8.2 Evaluatie

Op kwartaalbasis wordt per kring inzichtelijk gemaakt wat de ESG-risico's van de portefeuille zijn ten opzichte van de benchmark en wat de duurzaamheidskarakteristieken zijn van de portefeuille, via een ESG Risicomonitor⁴. Middels deze rapportage geeft DNAPF haar ESG risicobeheersing vorm. Tevens worden de DNB ESG scenario's meegenomen in SAA studies⁵.

Wij evalueren ons MVB-beleid op de volgende criteria:

- Zijn de overtuigingen en visie nog actueel;
- Wordt voldaan aan bestaande en te verwachten regelgeving;
- Is het beleid goed, efficiënt en kostenbewust uit te voeren;
- Draagt uitvoering van beleid bij aan de beleidsdoelstellingen.

⁴ De ESG Risicomonitor is niet van toepassing op DC

⁵ Niet van toepassing op DC

Hierbij is van belang dat uit de evaluatie blijkt in hoeverre de uitkomsten effectief zijn en moeten leiden tot bijstelling van het beleid. Dit MVB-beleid is voor een periode van drie jaar vastgesteld en wordt indien nodig tussentijds geëvalueerd.

Een tussentijdse evaluatie kan nodig zijn omdat het fonds nieuwe inzichten heeft rondom

- ESG-risico's in verband met klimaatverandering, het gebruik van hulpbronnen en het milieu;
- Sociale risico's;
- Risico's in verband met waardevermindering als gevolg van veranderende regelgeving;
- Voorkeuren van deelnemers of Bestuur ten aanzien van maatschappelijke kwesties.

Versie 15 juni 2023

Bijlage 1

De tien principes van het Global Compact

Het VN Global Compact verlangt van bedrijven dat zij binnen hun invloedssfeer een aantal kernwaarden op het gebied van mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anticorruptie omarmen, ondersteunen en uitoefenen. Bedrijven die het VN Global Compact initiatief onderschrijven, verbinden zich ertoe de onderstaande doelstellingen en waarden te steunen bij het uitvoeren van hun activiteiten:

Mensenrechten

- 1) Bedrijven dienen binnen de eigen invloedssfeer de internationaal vastgelegde mensenrechten te ondersteunen en te respecteren;
- 2) Bedrijven dienen er voor te zorgen dat zij niet medeplichtig zijn aan schendingen van de mensenrechten.

Arbeidsnormen

- 3) Bedrijven dienen de vrijheid van vakvereniging en de effectieve erkenning van het recht op collectieve onderhandelingen te handhaven;
- 4) Bedrijven dienen alle vormen van verplichte en gedwongen arbeid te elimineren;
- 5) Bedrijven dienen zich in te spannen voor de effectieve afschaffing van kinderarbeid;
- 6) Bedrijven dienen discriminatie met betrekking tot werk en beroep te bestrijden.

Milieu

- 7) Bedrijven dienen het voorzichtigheidsbeginsel te hanteren met betrekking tot milieukwesties;
- 8) Bedrijven dienen initiatieven te ondernemen om grotere verantwoordelijkheid op milieugebied te bevorderen;
- 9) Bedrijven dienen de ontwikkeling en verspreiding van milieuvriendelijke technologieën te stimuleren.

Anticorruptie

- 10) Bedrijven dienen alle vormen van corruptie, inclusief afpersing en omkoping, tegen te gaan.

De principes van het Global Compact zijn gebaseerd op internationale verdragen, onder andere afgeleid van de Universele verklaring van de rechten van de mens, de verklaring van de Internationale Arbeidsorganisatie (ILO) inzake de fundamentele arbeidsrechten, en van de verklaring van Rio met betrekking tot milieu en ontwikkeling.

Bijlage 2

Proces optionele uitbreiding MVB beleid

In het beleidsdocument wordt in de inleiding het volgende gesteld:

“Het (MVB) beleid betreft de basis/het minimum MVB beleid voor alle kringen. Het MVB beleid per kring kan indien gewenst verder worden uitgebreid indien de belanghebbenden organen namens de deelnemers aangeven dat zij een uitgebreider/diepgaander MVB beleid wensen.”

Het BO van een kring kan dus, eventueel geïnspireerd of zelfs verzocht door de deelnemers van de kring, DNAPF verzoeken het MVB beleid voor die kring verder uit te breiden. Het proces om een eventuele uitbreiding mogelijk te maken is beschreven in deze bijlage.

Het huidige beleid kent een aantal pijlers:

- Actief aandeelhouderschap, waaronder stemmen op aandeelhoudersvergaderingen en dialogen met ondernemingen (engagement)
- Uitsluitingen
- Impactbeleggen (daar waar mogelijk vormgegeven door belegging in Green Bonds)
- ESG-integratie in het beleggingsbeleid (opt-in recht BO ten aanzien van beleggingen in het teken van de klimaatdoelstellingen van het Akkoord van Parijs)

Uitbreiding van het MVB beleid, zou kunnen door (niet limitatief):

- Uitbreiding thematische engagements
- Uitbreiding lijst van uitsluitingen
- Uitbreiding impactbeleggen
- Uitbreiding ESG-criteria in het beleggingsbeleid, waaronder bijvoorbeeld meer rekening houden met SDG's

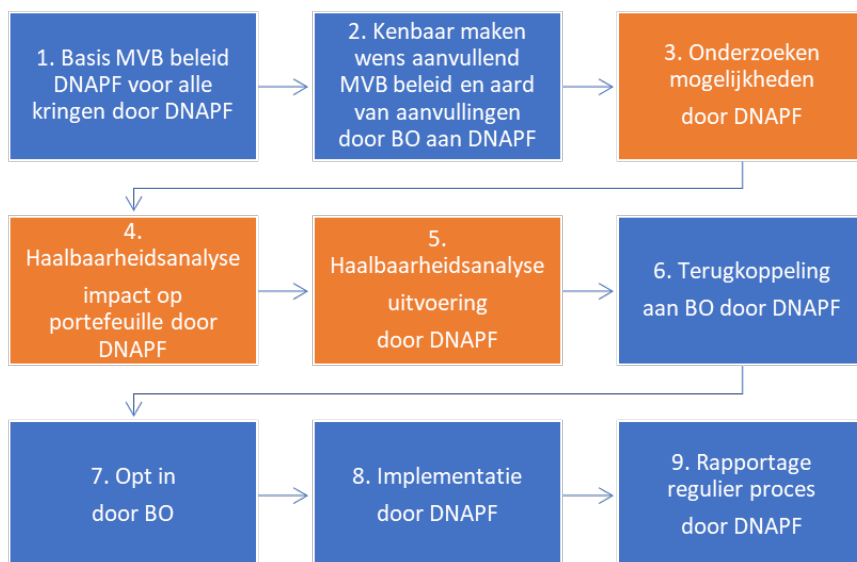
Het is lastig om harde kwantitatieve grenzen aan te geven met betrekking tot wat als extra ESG beleid haalbaar is, boven op het reeds bestaande beleid. Een belangrijke graadmeter van het effect van extra ESG beleid op de beleggingsportefeuille is de invloed op financiële – en daarmee beter meetbare – variabelen. Samengevat als het risico-rendementsprofiel van de beleggingsportefeuille.

Daarnaast is de uitvoerbaarheid van DNAPF nog een belangrijke graadmeter. Met betrekking tot extra wensen van het betreffende BO zal DNAPF op basis van onder andere de volgende variabelen (wederom niet uitputtend) een haalbaarheidsanalyse maken:

- Effect op het verwachte rendement versus maatschappelijke bijdrage;
- Kosten (voor de kring en voor DNAPF);
- Effect op risico/diversificatie in de portefeuille;
- Effect op (deel) tracking errors ten opzichte van de oorspronkelijke portefeuille en benchmark;
- Beschikbaarheid van managers die een product aanbieden dat aan de wensen voldoet
- Haalbaarheid van de uitvoering door DNAPF.

Deze analyse zal vervolgens met het BO worden besproken in de BO-vergadering. Indien de conclusie is dat het verzoek haalbaar is zal deze door DNAPF worden geïmplementeerd.

Bovenstaande kan in de volgende processtappen worden weergegeven:

Op basis van de mogelijkheden en uitkomsten van haalbaarheidsanalyses besluit DNAPF of aan het BO een opt in mogelijkheid biedt. De opt in mogelijkheid zal enkel door DNAPF worden geboden als de gewenste MVB aanvulling voldoet aan de gestelde eisen qua risico-/rendementsprofiel van de portefeuille en de aanvulling praktisch uitvoerbaar wordt geacht.